

A ROSA VERDE

Sr. Roberto Veloso Gomez
Verbal 53
RAMOS MEJIA

Año XXXIX — Núm. 498

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 376.978

FRANQUEO PAGADO
Concesión 2083
TARIFA REDUCIDA
Concesión 3727

Bós Aires, Outubro de 1955

O Colonialismo Está en Na Loita Pol-a Liberdade Liquidación

A Gran Guerra do 14, trouxo ó mundo, un feixe de nacións ceibes que foran asoballadas perante séculos pol-os imperios centrais e a Rusia dos Zares: Xugoeslavia, Hungría, Checoslovaquia, Finlandia, Polonia, Estonia e Letónia.

A tiranía inglesa sobre a mártir Irlanda anoleceu de xeito atal, que sen haberen os patriotas irlandeses conquirido a total independencia nacional sí, fixeron unha boa andadura nese fito. E non pasou moito tempo que os tenaces irlandeses habían de tronzar definitivamente con Londres, o vencello secular que os xunguía ó imperio británico.

Hoxe, a verde Eirín, é a primeira e única nación de caste celta que encetou a súa vida nacional pol-os vieiros da liberdade e independencia.

A China comunista, cun patriótico senso da súa realidade nacional, liquidou dunha vegada pra sempre a humillante e explotadora zona das concesións imperialistas extranxeiras de Shanghai e afirmou diante dos povos ceibes do mundo como unha grande potencia.

O místico Gandhi, libera a India, a fabulosa colonia inglesa que se converteu en Estado ceibe e soberán, sendo hoxe, un dos máis rexos puntáis da paz do mundo.

A segunda guerra mundial, co antecedente da primeira do dereito dos povos a dispór de si mesmos trouxo o despertar nacional do ineso mundo colonial asiático primeiro, e en África, após. As Indias holandesas encetaron unha violenta loita de liberación nacional contra a metrópoli, que calou nunha Federación de Estados ceibes Indonesios. E seguindo o exemplo, a ricaz Indochina francesa conquiriu a súa liberdade nacional ó traves dunha sanguinosa e prolongada loita de liberación.

Agora está sobre do tapete a cuestión africana. E a hora do norte de África queu está a reclamar os seus dereitos nacionais, e arxelinos e marroquis encetaron unha atal violenta acción contra os seus asoballadores franceses, que elo, día a día, está a cobrar un tráxico carácter de guerra sen coartel. E que a Franza imperialista non se resina a deixar fuxir das suas gadoupas ademais de tan ricaces colonias, a súa posición estratégica no Mediterráneo. Emporiso que o sagrefizo dos patriotas norde-africanos será imenso. Espéranlle a estes aguerridos povos duras horas de proba, mais temos fé, que o sol da liberdade brillará moi axiña nos seus eidos patrios, hoxe tinxidos de sangue mártir.

Nós, os nacionalistas galegos, demócratas e antiimperialistas por principio, sentímonos solidarios con todolos povos que se erguen barilmente a prol da súa independencia, non importa cal sexa a raza, relixión ou contido político-filosófico que apule estes movementos de liberdade nacional.

Pro non debemos esquecer, que hai outros xeitos de colonialismo que se practican solermeiramente sostidos pol-a forza coercitiva dos Estados opreixores. Galiza, Cataluña e Euzkadi en Hespaña; Escocia e Gales en Inglaterra; e a Provenza e Bretaña na Franza, sofren un xeito de coloniaxe cecais máis inhumán e feroz que nos proteitorados. Porque namentras que nestes territorios cando menos respéitanlle as súas tradicións e idioma, as pequenas nacións asoballadas pol-os grandes Estados, na súa condición de países anexos o por eles chamado "territorio nacional", son sometidos a unha permanente acción de asimilación, descoñecéndolle a estes povos, ademais da súa peculiar realidade económica, as súas características e dereitos nacionais, coutándolle deste xeito, o libre desenrolo do seu xenio colectivo.

E por elo que, os nacionalistas galegos, ó faguernos solidarios neste intre cos povos norde-africanos que tan afuzadamente loitan pol-a súa independencia, reafirmamos a nosa fé inquebrantable nun futuro de liberdade e independencia da nosa Patria.

MOLOTOV DIXO:

"Hespaña pode sere invitada por Rusia para ingresar a un pacto de seguridade colectiva europea. Ben entendido, Hespaña tamén é un país europeo. E' así, que pode vostede decir que o pacto de seguridade europea que propón o meu goberno, comprende, ben enxerguido, a Hespaña se esta quere aderirse".

(Declaracións de Molotov, ministro de Relacións Exteriores da U.R.S.S., a un corresponsal do xornal falanxista "Arriba", en Nova York, "Clarín", 27/9/55). Agora, pol-o visto, no Kremlin

decatáronse que Hespaña fira en Europa. Que cousa, non? E Franco, onde está?, preguntamos nós con toda inocencia... Despois que nos veñan os "rabanitos" hespañois a falar de unión contra Franco e Falanxe...

Ben entendido, nós os galegos estamos onde estábamos o ano 36: como demócratas, acaron da República e, como patriotas loitando pol-a liberdade e independencia de Galiza.

Tempo ó tempo. E cousas veredes que non creedes...

Os galegos somos un povo consustanciado co sentimento de liberdade. Ese sentimento forma xa cerne do noso espírito e modela as nosas enxebres e calificadas características que definen as nosas xentes no seu modo de ser e de pensar. Gracias a ese sentimento de liberdade, fomos sempre e seguiremos sendo un povo berto a todas as iniquidades, tolerantes i-enemigos de toda caste de seitarismos, que coa súa forza negativa lizeron tan desafortunadamente en grandes señores da humanidade. Gracias a ese sentimento de liberdade, íntimo i-esencial, os galegos podemos resistir calada pero roxamente o intento de deformación e asoballamento que desde cinco séculos ven intentando o poder asurbente de Castela.

Namentras outros povos, "ictimas de desenganos ou frustracións, caen vencidos ou amarguran a súa vida con resentimentos e odios, os galegos non claudican nunca d'ese sentimento de liberdade interior que bule en todos e, con unha forza instintiva, se xurde das mais íntimas conviccións, saben romper co ambiente de opreixión ou agustia que os arrodea, ichando a maneira de recrear a súa vida en ambientes de liberdade. Esa grande epopeia galega que é a emigración, constitúe sin dúbida unha mostra evidente do noso sentimento colectivo de liberdade, xa que consideremos a emigración como resultado a nosa ansia de liberación da angustia creada por unha economía esnaquizada pol-gobernos estranos a Galiza, ou tan solo a búsqueda dunha liberación da iniquidade que tece a súa vida no noso espírito celta por mor da Atlántica afundida, como queren algúns poetas. Non é, de ningún xeito, unha fuxida da amarga realidade senon unha superación, pol-a aventura e zozobra da emigración, para que a nosa acción diaria poda desenvolverse nas condicións esenciais que fan froitífero e diño o traballo dos homes libres.

Por todo elo, os galegos estamos tan identificados cos povos de América; povos nados a liberdade e alboroxar dos ideais redentores da néo sentimono irmáns d-este povo arxentino pol-as máis fúas condicións do traballo e do estudo. E tamén morales amostradas n-estas datas n.º.

Revolución Francesa, que inda nos intras de meirande desaurtación sentiron sempre o pulo creador dos principios de liberdade que nos lizeron a ser.

E entre todos estes povos, ocupa sin dúbida para nós un primoroso lugar a República Arxentina, fozar de máis de catrocentos mil galegos que saben da aventura da emigración e do sentimento íntimo de liberdade que nos empurrou até estes lares. Sentimento que se amosa i-eficaz i-exemplar no aporte xeneroso da nosa raza a xesta da súa emancipación, e que hoxe como onte nos atopará identificados cos seus destinos, sias ledicias e sias angueiras. Foxe que o povo arxentino revive o entusiasmo e a fe do espírito de Maio que impregnou todolos seus fastos memorables, os galegos sentímonos como nunca identificados con eles: sumamos a nosa ledicia a súa felicidade de verse de novo enroitado pol-o camiño das súas grandes tradicións.

A liberdade non se gaña no xesto dun día, senón que é o froito garimoso tóricas que está a vivir. Nun intre

particularmente perigoso da súa vida, nun intre que pudo abrir unha noite negra e cruel da súa historia, vimos sobreporse por enriba de todas as máis puras forzas morales d'este povo xeneroso que, facendo honor aos principios que inspiraron o seu nacemento, apréstase a traballar roxa e ledamente nun sentimento de irmandade que non recoñece vencidos nin vencedores. ¡Nosa meirande admiración a este povo que sabe valorar tan outo os mais preciados valores humanos! Galiza, con cuasi cinco séculos de opreixión, sufrindo hoxe cos demais povos ibéricos o máis brutal réxime que coñece a súa historia, un réxime que, na súa máis anclota negación dos máis elementares principios humanos non foi tan siquera capaz de cerrar en vinte anos o proceso negro e inhumán desatado pol-o feixismo, síntese hoxe en irmandade de esperanza con este povo arxentino, no intre do re-encontro do seu destino, e rinde afervorada admiración ao seu xesto diño e honroso.

Dendo o mais fondo do noso corazón, repetimos coas estrofas da canción patria: Ao gran povo arxentino

Un Feito Vergoñento

Os galegos formamos un povo que sempre amostrou como signo determinante da súa espíritoalidade, o máis firme ancelo de liberdade e progreso.

A fidelidade, a cordialidade fraternal e sobre de todo a tolerancia; son as virtudes que máis caracterizan as xentes do noso país. Emporiso non é de se estranar, que inda que a nosa colectividade na Arxentina tique agrupada en múltiples sociedades, exista entrelas un indiscutíbel espírito de convivencia que, fainas xunguir con facilidade, encol de ideas comúns o noso sentimento de galegos. O "Aniversario do Plebiscito" o "Día de Galiza", o "Cabodano de Castela", etc., son boa proba de elo. Pero ista regoa ten tamén as suas excecións tal acontece cando algunha entidade galega, permite se acoche no seu seo o espírito de cerril irmandade reaccionaria que caracteriza os elementos espanoleiros, sexan do sei-

tor que sexan. Na Federación de Sociedades Galegas témola máis categórica demostración deste aserto. Nisa prestixiosa entidade galega, logrando "colarse" fai algúns anos, e, por de propagandistas rabanitos; e dende entón, non sementes se puxeron as dependencias da casa i-os seus recursos económicos ó servizo da ración totalitaria, senón que se empregaron as páxinas do periódico "Galicia" — un periódico galego pagado pol-galegos — pra emponzoñar a opinión colectiva, cos luxados e característicos tópicos dos nemigos da nosa Terra, onde dende insolentes louvanzas á "Aguías Bicéfalas" do imperialismo castelán até as máis infames calofias a prestixiosas figuras da colectividade todo nele atopaba cabida.

Agora destas reaccionarios rabanitos foron desplazados do goberno federal pola opinión sán da Federación; pero inda seguen exercendo a súa pernicioso influencia no campo federal tal o proba o ineficaz espírito que ofreceron o día do Xantar Aniversario da Federación, promovendo un descomunal desorden, que maiegrou a brillantez do aito e pondo á entidade en mala postura perante os seus invitados; cecida inordinada a que os galegos non estamos afeitos a faguer tan baixo papel, que solo se pode atribuir os nemigos de Galiza "colados" nas nosas entidades.

Considera Wasington o aumento das suas bases en Hespaña

MADRI, 20 (AP). — Estados Unidos está a matinar na cuestión d-se as catro bases que construen en Hespaña seran de abondo pra o seus plans extratéricos na Europa dixon en conferencia de prensa o segredario da Forza Aérea de Estados Unidos, Donald A. Quarles.

O segredario indicou craramente os xornalistas, que calquera decisión encol do aumento de bases en Hespaña, sería tomada en Wasington ó seu retorno.

O señor Quarles visitou esta tarde o xeral Franco no pazo de El Pardo. Estiveron a conversar porante 45 minutos pra se non revelou os temas tratados".

(De "Clarín" 21/9/55).

A nota faña por si soa. E collamos que non há mester comentar pra demostrar que quene manda na "España Una Grande e Libre", son os imperialistas de Wasington.

Lola Membrives foi Asubiada

A adhesión a Franco e ó goberno arxentino de posto, decote manifestada por esta actriz de pecha mentalidade reaccionaria, fixo que o público, que concurren o xoves 6, p. pido, ó teatro Cómico desta Capital, esteriorizase de xeito manifesto a súa desconfiridade coa tendencia antidemocrática da referida artista.

Co gallo do estreno d'unha comedia de Jacinto Benavente — que non pasou alá das primeiras escenas — ó aparecer no taboado Lola Membrives foi recibida cunha

abouante asubiada e berros de repulido pol-a numeroso público que concorre a súa, ó mesmo tempo que algúns espietadores ceibaban ó escenario os máis variados produtos de horta.

Foi así, como diante do ridículo máis mortificante pra unha atriz acostuada ó oróldo aprauso do público, reseibeu a humillante i-exemplar lección de cidadanía que, de asimilala Doña Lola — cousa que nós pomos moi en dúbida — por forza faralle matinar moi seriamente no ofimero das dictaduras.

Curso de Literatura Galáico-Portuguesa

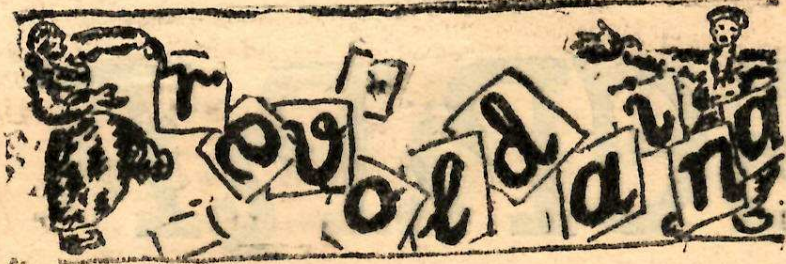
A Universidade Nacional da Plata, atendendo unha suxeranza do Instituto Argentino de Cultura Galega, ven de inaugurar un curso de literatura galáico-portuguesa e designou como profesor do mesmo o Dr. Alberto Vilanova, quen encetou a súa labouira o día 12 de agosto ca presenza das autoridades académicas. A Dra. Amarilla, profesora da Facultade de Humanidades inaugurou o curso cunha moi conceituosa disertación en col do significado dese curso intensivo de especialización. As leccións do profesor Vilanova veñen sendo escoitadas por un feto moi escolleito de profesores i-estudantes, o que amosa o intrés que espertou o curso e o acerto da súa creación.

Supomos que se enterará o goberno que desgoberna Hespaña,

preocupado de deixar ben afincada a súa cereiridade escurantista perseguindo os idiomas peninsulares non oficiais, namentras que no mundo se estudan e investian como signos espirituais dos povos e como espoentes máisimos da súa cultura.

Con verdadeira cordialidade destacamos o feito, que molto fala a prol das autoridades universitarias da Plata cando se acordou crear o curso.

Eis un caso diño de que nil parase mentes o Manífico e Hustrísimo Sr. Reitor da Universidade de Compostela, se o peso da tan tremendísimos tratamentos llo debíase azos pra fermar das cousas propias do ensino e da formación científica dos futuros licenciados galegos... E' o caso de que il fosse galego, libre e responsable.

Victor Luis Molinari Dictou unha Admirabel Leición de Galeguidade

COMO E TRADIZOAL, todol-os 25 de Xullo, Día de Galiza, na eirexa de Santo Domingo de Compostela onde están os sartegos de Brañas e Rosalía, dáse unha misa en lembranza do noso grande poeta. O crego que oficia o servizo relixioso, ó final do mesmo, pronunza un sermón no cal, ademais de pór de nota a festividade patriótica, fai unha garimosa lembranza de todol-os galegos que andan espaxados pol-o mundo: que nese día mediten encol dos sagros deberes coa Terra.

Como xa ven sendo tradizoal, tamén pra ese día, o Centro Galego de Bós Aires delega nun dos seus membros de Dereitativa, a honrosa misión de representar a institución nese patriótico i emotivo aito, pondo ó pé do sartego de Rosalía unha ofrenda floral.

Este ano, tocoulle ó señorito Ricardito, representarnos ós galegos —atal ele pensa— e, como non podía sere doutro xeito, dada a mentalidade mozárabe deste dereitivo, após do patriótico sermón pronunciado en galego pol-o culto sacerdote que oficiou a misa, o numeroso público que enchía o templo, tivo que escoitar o acento castrapo deste señorito na súa pavera teima de eisaltar ó “Santiago Matamouros, Patrón de España” a carranchapernas dun brioso cabalo branco a chuzar nos créntes de Mahoma...

É inútil. Pol-o que se olla, “el vinillo de Jerez y el vinillo de Rioja” tomado fai anos na Embaixada de Falanxe pol-o señorito Ricardito no seu carácter de vicepresidente do Centro Galego, en exercizo da presidencia por ausencia do tidoar, inda lle anda a fumeigar nos miolos...

CO GALLO DAS FESTAS de Agosto en Vigo, que coinciden coa festividade do Santísimo Cristo da Victoria de cuxa cidade é patrón, os xornáls saen engalanados con fotos e crónicas en loubanza desta moderna e aitiva cidade galega, chamándonos a atención, unha mañífica toma aérea do centro da cidade que leva por tidoar: VIGO, UN PUEBLO CON FE. E ó pé, a seguinte lenda:

“Desde lo alto, se contempla esta perspectiva de Vigo. Y se comprueba la hermosa realidad del crecimiento constante y del progreso de la urbe. Es otro milagro en el que hemos de ver, a través de nuestra fé, la predilección del Excelso Protector de la ciudad, el Santísimo Cristo de la Victoria”. (¡?)...

¡Estámoche aviados! Agora resulta, que o progreso da cidade da Oliva, non é consecuencia da laboriosidade dos vigueses, non señor, que é un milagre do ceu, ou dito en bon romance, que os vigueses acomodáronse na corte celestial...

O PAVERO DE “Bradis” de “Nuevo Correo” anda a ofrescer as páxinas do seu pasquín, as entidades hespañolas, o que nos parés moi ben. Agora que, o que xa non nos parés tan ben, é cando engade moi enfático o coitado: “excepción, claro está de las entidades separatistas”...

De onde sacará este mamalón, que os arredistas somos hespañóis?...

E DE NOVO ESTAMOS co señorito Ricardito... Pois sucede, meus amigos, que pol-os xornáls vigueses enterámonos do homaxe que o Centro de Iniciativas y Turismo lle rendeu ó pimpante vicepresidente da Casa de Galicia señor Faustino Rodríguez Balcató.

Que dito homaxe, consistente nunha comedela a cal concurreu o máis granado do aguerrido equipo falanxista vigués, foi unha “gorriosa xornada de afirmación e fé no Caudillismo que governa a Hespaña”...

Que a esta “patriótica” comedela concurreu, —e por qué non? Xa que estaba de paso...— o señorito Ricardito, todo ele lamar de elegante e aqueladiño. E, ¡admiráivos e admirádeol! Sentado moi rufo, a beira do Conde de Pugalal... (?) Se mesmamente parés cousa de novela! Ele, Ricardito, escuro boñicho de Avellaneda, sentado codo con codo, e nada menos que nunha comedela, cun auténtico vizconde...

Falouse a máis e millor, das gorrias de Hespaña, do Caudillismo e da súa proxeición en terras de América... (?) E nese erima de hespañolísimo falanxismo, após do homaxeado, falou o señorito Ricardito, no seu carácter de presidente do “Círculo Vigués” de Bós Aires. E abofé que estivo moi ben, tanto, que ó findar o seu “patriótico” epiche, díxolle moi chulo o vizconde, palmeándolle o lombo: “Oye chico, que has estao mu bién, ¡vamos! que mu requetebién. Lástima que no te viera el Caudillo, porque te eleva”...

LORENZO FRAGOSO.

Nuñez Hnos.

FABRICA DE BOTONS — MERCERIA

ALSINA 1214

T. E. 38-1592

O día 8 do mes en curso no Centro Pontevedrés, ante un público numeroso e seleito, o notábel escritor e poeta argentino Victor Luis Molinari, pronunhou unha conferencia encol de temas capitais de Galiza e da nosa coelexividade. Esta vegada non é circunstancial o adxetivo. A disertación de Molinari, foi unha admirabel leición de galeguidade. A súa verba vibrante, carregada d-outa emotividade e intención patriótica, plea d-espranza no destiño de Galiza, tivo profundo eco no público presente, deixándonos un relembro imborrabel.

Pro, demantes, detefámonos un intre no distinto disertante. Victor Luis Molinari é un gran espírito de conduta exemplar. Endexamáis aspirou a sere un vaor improvisado dentro da nosa coelexividade. O seu intrés e preocupación galegos, son de longa data. Vinte anos ven observando silenciosamente, con detida atención, o desenvolvemento i-atividade, sin parangóns da nosa coelexividade. E hoxe coñece como poucos o problema político de Galiza. E como poucos tamén, vive identificado coa loita da nosa reivindicación nacional. En 1951 realizou o viaxe arelado a Liguria dos seus antergos. Visitou outras nacións europeas. E impulsado por un íntimo terreo, deixou terras de Franza para encamiñarse, como antigo peregrino, ás de Galiza. O 25 de xullo do ano devandito puxo pé en Sant-Iago. A cidade xacobea axiña mancou o seu espírito sagase. Logo percorreu só, seibe de guías turísticas, todol-os camños de Galiza. Amistou con labregos e marifeiros. E Galiza ríndese ao seu corazón d-amante i-ao seu espírito emotivo. O poeta foi ferido e-unha ehaga na súa entrana. Asíñ ficou selado un destiño. Como fillo adoptivo de Arcos, retornou ao seu Buenos Aires.

Produto deste primeiro contacto de intimidade coa nosa Terra —que agarda renovar axiña—, foron dous libros poéticos de outa intensidade galega e tamén o seu xa famoso itinerario. Aqueles dous libros tidoagos “Perfil en la sembra” e “Poemas para mi retorno”, outivera o premio Valle-Inclán de 1953 e 1955 dos concursos literarios-musicales do Centro Galego.

Molinari é un home siaxelo, dunha bondade infinda. Trátalo unha vegada é querele para sempre. Dentro da coelexividade galega, é oxe unha figura familiar, entranabel e respetada. Traballador infatigabel, róballe horas as súas actividades para adicalas enteiraamente a tarefas d-esaltación das virtudes i-os vaores de Galiza. Sería suficiente dicir que é, con Seoane, a alma de “Galicia Emigrante”, oral i-escrita. Si, Molinari está entregado totalmente a causa da liberdade de Galiza, sin reservas, sin intrés algún. A ele abéndalle co seu talento creativo, o seu señorío espiritual i-un gran amor ao noso país, asoballado i-escarrecido. Por eso todol-os gañagos temos contraída unha deuda de gratitudos outidos con un esperimento de tres anos, dende 1948 a 1951, foi o na cidade de Boilo, nas illas Filipinas.

Comentando un libro da Unesco

O Ensino na Lingua Materna

Unha das críticas que máis a miúdo se fan ós galeguistas recae sobor da nosa insistencia en usar o idioma galego en todas as actividades do noso povo. Algúns dos nosos críticos coñan que esa preocupación nosa e simplemente “folklorismo”; outros son máis severos e chámannos retrógrados, e non faltan os que din que pensamos así porque somos uns reaccionarios. Pero nós seguimos a cotío insistindo na necesidade de usar o galego como idioma nacional, porque un idioma é a eispresión da cultura dun povo e co seu rexurdimento ten de producirse parellamente un renacer da súa cultura.

Ducias de razóns apoñan a nosa posición encol do idioma, pero os escécticos e descreídos sempre aducían un ou outro pretexto para presentalas como opinións interesadas. Agora é a UNESCO, organización internacional alica as apreciacións particulares de calquera dos países con problemas semellantes ó de Galiza, a que se manifesta abertamente sobor da necesidade de empregar o idioma materno no ensino dun xeito inconvertible, porque ven abalado pol-os resulta-

de con este nome extraordinario.

Tomando o fio da súa conferencia, diremos que ela tivo dous aspectos fundamentais. Un adicado a unhas tarefas de realización impostergabel, ás caes a coelexividade terá de prestarlle debida atención. Destaquemos entre elas a d-un gran xornal galego. O outro, foi unha afirmación vibrante e rotunda de noso ser galego. Como un órgano da nosa prensa vai a dar o texto completo da notábel disertación, nós imos a limitarnos a reproducir algúns párrafos de tón político e patriótico.

Dixo o fino escritor argentino: “Ser galego imprica un compromiso co mundo. Sin que esto negue que outras nacionalidades teñan o mesmo compromiso co mundo. Pro é que non abonda ter nado en Galiza para sere galego. O fundamental é sentirse galego. Bufóricamente. Ledamente. Consentemente. Cabalmente. Valentemente galego. E ningunha época máis propicia que esta para ese trade de rebeldía. O demáis engadráse só. O demáis ven de prestado. O demáis e dimpóis unha fábula internacional que camiña sin pasaporte”.

A fidelidade a d-er de Galiza... “Até o menos informado sabe que oxe non pode facerse patriotismo barato coa realidade galega dos nosos días. Co drama galego. Que non é necesario que chegue a traxedia, porque non estamos nin no teatro nin na novela. Co drama galego simplemente. Coa

simplicidade de todol-os días. Coa simplicidade de todol-as horas. Coa simplicidade de todol-os minutos. Coa simplicidade de todol-os segundos. E coa complicidade de todol-os séculos”.

O vaor da enseñanza da historia... “Contra eso hai que loitar. Con orgullo tendencioso, porque a letra con sangue entra. Con moi boa memoria. Porque históricamente dende logo esquecer é unha necesidade. Pro nunca hai que esquecer de máis. Eso non deben esquecerlo os galegos porque será fundamental para o seu futuro” E tota a forza i-a enzebreza do noso espírito, ben pode fícar apreixada nesta expresión: “A internacionalidade da infamia domiña todol-os idiomas. Mais non o idioma galego”.

E findou xunguido ás dúas Galizas cara o mesmo fito... “Galiza e sempre continuidade. Continuidade d-emoción. Continuidade d-espranza. Continuidade de loita. Continuidade de fe. I-esa continuidade no tnetario, será o nove camiño de Sant-Iago. Córdón umbilical entre Galiza e América. ¡América e Galiza! O que foi unha queixa pol-o fade incerto que aloaxaba aos milleros, poñ que sexa unha compensación certa, wañen. Porque América foi un trampantoño para Galiza. E como Galiza non foi unha trampa para América, ese trampantoño pode que asegure, no futuro o gran salto galego.

O gran salto galego, con pasaxe de ida e de volta”.

Todo neno nace dentro dun ambiente cultural. A lingua é a vez taitor integrante i-eispresión d-ese ambiente, por iso a adquisición da súa lingua materna é unha parte do proceso que lle permite ao neno asimilarse o ambiente cultural; así pódese decir que esa lingua desempeña un papel importante na formación dos primeiros conceptos do neno. Ten de serlle difícil por eso, entender calquer concepto novo que sexa tan eistrano ao seu ambiente cultural que non poda ser eispresado fácilmente na súa lingua materna.

UNESCO — Emprego das linguas vernáculas no ensino — Páxina 50

“Galicia Emigrante”

Saca do prelo, o número 13 — primeira entrega mensual do seu segundo ano de vida — desta mañífica publicación que, ó igual que a audición radial homónima, leva realizado neste país unha trascendental labouira de gran xerarquía cultural e artística aprol dos nosos valores mais representativos da emi-

gración e de Galiza. Con artística portada de Seoane, neste número colaboran: García Sabel, Ramón Piñeiro, E. R. Rodríguez, Eduardo Blanco Amor, Amparo Arbaizar e A. Denia. Ademais das seccións fixas, dibuxos de Seoane, Nôva e Cebreira.

to — en casos unha metade máis — en lectura, aritmética e coñecementos xerais aos nenos que estudaran en inglés.

No segundo ano confirmáronse as conclusións recollidas no primeiro ano, porque os nenos que estudaban en lingua materna seguían superando aos que empregaban o idioma inglés, sobor de todo en estudos sociais, linguaxe, lectura e aritmética. Ademais comprobouse que as dificultades orixinadas polo paso da lingua materna ao inglés e viceversa son as mesmas nos dous grupos de nenos.

Os resultados mais sorprendentes outivéronse no terceiro ano, no que se empregou o inglés como medio de ensino para os dous grupos. Os nenos que comenzaran os estudos en lingua materna seguiron superando ao outro grupo, especialmente en aritmética, linguaxe e lectura, e aos seis meses de estar estudando en inglés igualaron ao grupo de control na dominancia da lingua. Ao rematar o terceiro ano superaban ampliamente aos nenos do grupo de control, aínda na lectura e fala (Vai a pág. 5)

O Galeguismo Adiante

A Irmandade Galega de Bós Aires é unha entidade composta por patriotas galegos que teñan coñecido pra Galiza as liberdades e dereitos que lle son propios e percisos, pra o seu vivir digno e ceibe. É unha institución que, sin se atribuir escrivividade no patriotismo, ten renfora en canto ao espallamento dos ideais galegustas e, polo tanto, asume unha categoría de dirigente, cumprido con ese deber que lle imponen seus propios ideais e os principios que deron basamento ao seu ser, como organismo enroscado da coledividade galega da Arxentina i-exemplo pra outras coledividades galegas dos países americanos, tendo a súa labora tamen unha grande prolección en Galiza.

N-iste senso, n-ista acción patriótica, non refuxe nin subestima o aporte das demais entidades galegas d-eiquí, as que, por certo, cooperan ben con ela; mantén o avencellamento co Consello de Galiza que, pol-a función específica que ten, abrangue unha certa potestade que non pode ser descoñecida por ningún galego que se precie de ser tal. Paralelamente favorece o desenvolvemento de outras entidades novas e prestables o seu calor pra que n-elas vaian inzando as iguías das mozas a prol da nosa Terra; tal o caso das Mocidades Galeguistas que, ten-a súa fun-

dación, venien tendo unha actividade dina de quente aprauso e sendo a reserva do galeguismo pra o mañán.

O galeguismo comprende en si unha doutrina e un ideal que abarcan o político, o social, o económico, o cultural, o idiomático, o racial, o histórico, o xeográfico, etc., en todo aquilo que ten atinxeñcia coa nosa terra i-en relación cos demais pobos peninsulares e, mais aló, aínda con todos os pobos do mundo. Pro, tamen hai que crear unha mística galega algo así como un mito relixioso que teña por deidade á Terra i-o seu Pantheon, facendo da Terra mesma unha divindade a quen render homaxes, con afervoadade emoción e sentimento de firme creñcia n-ela e nos seus destinos.

O galeguismo teima suerguer, amplificar i-espallar os valores espirituales e morales do noso pobo, do xeito que eles, irradiando a todol-os ámbitos do mundo, sexan coñecidos i-apreciados e denen a tónica do noso ser racial e nacional, así como da nosa personalidade, sendo índice da capacidade dos galegos en todol-os ordes e manifestación vivente, e vixente, do que somos, do que valemos e representamos no concerto da humanidade. No se ten dito e repetido: "Galiza célula universal". I-engadimos. Galeguismo: universalidade que, pra sel-o con senso reuto, empeza na Galiza i-esténdese, como idea de liberdade, ao mundo todo.

O galeguismo é liberal e democrático, limpo de noxosas concomitancias con todo aquilo que negue, ou pospoña, a liberdade i-a democracia, non sómentes na Galiza, senon que tamen en calquera outro país; porque a liberdade i-a democracia son esencia da vida mesma, si é que os seres humanos han de vivir con dignidade, como tales.

En relación con Hespaña, o galeguismo é republicano i-autonomista; mais, conven decrarar, pra que ningún se chame a engaño, que, si se nos furtando a República, ou, cando ela retorne, dentro d-ela se nos nega a Autonomía, o galeguismo ten de ser separatista, pois, non ficará outra alternativa. Sépase esto e non se s-queza que os procesos históricos i-eventivos dos pobos non poden ser detidos; non hai que descoñecer estas cousas nin subestimal-as. Alguén, con autoridade i-acerto, dixo que esta é a hora dos pobos. I-ó pobo galego, non pode estar fora de esta hora que xa está vivindo o mundo.

Os galeguistas, como tales, individualmente i-ó marxe d-a institución de que formamos parte, temos absoluta liberdade pra expresar os nosos pensamentos, en forma escrivivamente persoal, en col de outros teimas, sin que, por elo, o ideal galeguista ou a entidade que o acubilla, se vexan comprometidos pol-os feitos ou verbas individuais (sempre —crare está— que

non seian desdorosos) e sempre que quén fala, ou acciona, o faga por si mesmo, sin atribuírse representación e coa súa soia responsabilidade. Por este principio de liberdade e democracia que sostemos na Irmandade Galega, os afiliados a ela, podemos expresarnos libremente, con independencia, sobre calquera asunto, a título —repetimos— escrivivamente persoal. De non ser así, a Irmandade Galega non sería democrática nin liberal, estaría en desacordo cos principios que sustenta e cometería un atentado contra a liberdade mesma. Nin a Irmandade nin os seus afiliados estamos suxetos a censuras que rebaixen a nosa personalidade e nos convirtau en escravos de dogmas alleos ós nosos propios sentimentos.

Esto, crare está, non autoriza a ningún irmandiño a facer, ou decir, cousas contrarias ao galeguismo e cal, por outra banda, fica a cargo do bon senso de cada un; e todos temos a nosa responsabilidade persoal, pra non comprometer a dita entidade.

Tampouco o dito autoriza a ningún pra que, cando un membro da Irmandade, ao marxe d-ela, emit un xuício en col de tal ou cal teima, supoña que, con él, ou por él, fala a Irmandade Galega, xa que esta fala sempre por si, por medio das súas autoridades, ou das persoas que, en certos casos, exercen unha representación que les foi conferida pra fins determinados. Por outra banda, na Irmandade Galega non hai, nin pode haber, defecións. Non recuamos nin nos paramos.

A Irmandade Galega, o galeguismo en conxunto, mantén a súa liña de conduta rexa e firme, sostén os seus ideais con craridade e non abdicados dos postulados que ven defendendo dendes fai moitos anos, mantén a solidariedade con todol-as entidades que nos son afíns e persiste na loita contra o falanxismo hespañol, en defensa da democracia, da República e da Autonomía de Galiza. Non en valuto somos discípulos do noso inesquecible guieiro: Castelao.

AVELINO DIAZ

Afervoadade Adesión ó Aito dos Martires do Centro Galego de Caracas

Por habere chegado con retraso a afervoadade adesión do Centro Galego de Caracas ó aito do Mártires Galegos que a Comisión Intersocietaria realizou no salón do Centro Ourensán o 17 de Agosto p.p.d., e-los doado reproducida íntegramente e, por ela, abesullamos con fonda ledicia a afervoadade emoción e patriotismo galego dos nosos irmáns de Caracas.

Caracas, 10 de Agosto de 1955. Sr. Presidente de la Comisión Intersocietaria, — Bós Aires.

Da nosa estimanza: Acaba de chegar ás nosas mans a súa afervoadade carta do día 27 de Xulio, na que lembrando con encendido patriotismo a data do 17 de Agosto, cabedano do pasamento de Alexandre Bóveda, tiveron a amabilidade de invitarnos ó aito patriótico que n-ise día terá lugar no Casal do Centro Ourensán de Bós Aires.

Moito sintimos por certo que, separados oxe por distancias tan longas, non podamos n-ise día xuntarnos en íntima irmandade pra que, o menos, nosos peitos latexasen xuntos e os sentimentos das nosas almas forxasen a un mesmo tempo a sinxela proba de admiración n-isa data ós Pais da Patria que loitaron por ela e por ela morreron.

Pro, como galegos que levamos nas nosas almas a orguleza de ser fillos da terra

mártire, pol-a que tantos deron suas inquecencias na angueira suprema de curar suas bágoas, non podemos endexamais, so pena de sermos fillos desleigados, deixar de admirar seu exemplo subríme e de escribir seus nomes gloriosos no libro-sagro das nosas lembranzas íntimas.

Por iso, ista Coleitividade galega de Caracas, presente en espírito con vostedes en todo aito patriótico que n-iste sentido se celebre, desexa expresarl-es que, n-esa coroa de rosas e loureiros con que vostedes en tal data queren acchar a tomba dos xenerosos forxadores das novas angueiras de Galiza, poñan no seu nome unhas follías tenras e reverdecidas, bicados con veneración pol-os labres tremantes dos irmáns d-iste Centro.

Saudamos a vostedes con mór estimanza de irmán. José P. nido Iglesias, Presidente; Manuel Parada Blanco, Secretario.

CICLO DE CONFERENZAS Nos Centros Ourensán e Pontevedrés

A Comisión conxunta de Cultura dos Centros Ourensán e Pontevedrés esta a realizar un ciclo de catro conferencias, das cañis dúas, serán dítadas no Centro Pontevedrés, rúa Sarandí 347, e as outras dúas, no Centro Ourensán, rúa Peferrano 2186. As conferencias estarán a cargo dos destacados intelectuais argentinos María de Villarino, José González Carbalho e Víctor Luis Molinari — este último, xa pronunciou no Centro Pontevedrés o sábado 8 do etc. a súa magnífica conferencia que comentamos en lugar aparte deste número — I Ednardo Blanco Amor.

O sábado 15 de Outubro as 18.30 horas, no Centro Pontevedrés, disertará encol do tema: "Mi emoción de Galicia" a profesora María de Villarino.

Oportunamente darase a data en que dítarán as súas respectivas conferencias no Centro Ourensán os señores Ednardo Blanco Amor e González Carbalho.

É un axioma afirmar que a lingua materna constitúe o medio ideal para o ensino dun neno. Dende o punto de vista psicolóxico a lingua materna e o sistema de signos que funciona dun xeito automático na súa mente para permitirlle espresarse e comprender. Sociolóxicamente, e un medio que lle permite identificarse cos membros da comunidade a que pertencen. Dende o punto de vista educativo, o neno adquire máis presto empregnado esa lingua que non outra a que non esté acostumado.

UNESCO — Empleo das Línguas vernáculas no ensino — Páxina 12

O ENSINO NA LINGUA MATERNA

Ven da páx. 2) do inglés, acadando resultados solo un pouco menores na escritura do inglés.

Este notabel experimento, espuesto con máis craridade pol-os teñidos da UNESCO no libro "Empleo das Línguas materns no entra de xeito irrefutabel que os nenos que estudaron en lingua materna acadaron unha meirande madurez intelectual que os nenos do grupo de control, obrigados a estudar en inglés, e que en só seis meses aqueles sabían tanto inglés como os que levaban tres anos estudando nese idioma. Outro factor igualmente destacado pol-a Unesco no seu informe é a identificación acadada entre a escola, os

nenos e os seus fogares, nos casos en que o ensino era impartido en lingua materna.

Velai espuestas, con autoridade indiscutible da UNESCO, as razóns fundamentais por que os galeguistas damos unha importancia tan transcendente o emprego do galego pol-o noso pobo. Nós queremos desenvolver en toda a súa capacidade as facultades creadoras do noso pobo e elo solo é posíbel cando todos e cada un dos galegos, dende a súa infancia, conten cos medios necesarios para acadar un desenvolvemento integral das súas dotes intelectuales e podan ter un enfoque nídamente galego dos nosos problemas nacionais.

ESTAMPAS

Don Diego Xelmirez

por Ramón de Valenzuela.

non tivera o nihil obstat dos cregos.

Xelmirez vive este tempo. É un verdadeiro home do seu século.

Pra nós, os galegos, a súa figura representa unha importancia capital, porque él vive en Galiza, e todol-os aitos seus teñen conciencia galega.

Xelmirez trunfou moralmente cando na súa visita a Cluny e na súa amizade con Hugo comprendeu a reforma relixiosa que logo imprantou no seu país. Trunfou nas xestións que pol-a súa cirexa tiña feito a Pascual II o pontífice; e brilou no concilio de Palestina como home de virtudes e sabencia, mais despois, cando o papa de Roma é Calixto II, o seu grande ami-

Xornalismo Galego

"ADIANTE"

Finda de sair do prelo, o número catro de "Adiante", bari expresión das Mocidades Galeguistas de Bós Aires, contendo abondoso material doutrinário e valentes e orientadores comentarios de actualidade acaron da Patria Galega. I esta pequena e vibrante folla moza cangada de dinamita decote a arremeter contra ó vergonzante extranxeirismo dos galegos que refugan a Patria, fainos lembrar a "A Fouce", aquele valente voceiro que, na súa hora, encetou unha tradición de patriotismo e diñidade galega.

O noso afervoadade aprauso e alento, a estes animosos e patriotas mozos que están a traballar tan afizadamente pol-a liberdade e independencia da nosa Patria.

go, o nome de Xelmirez false caseque universal, esta grandezza vainha verquendo, con pingueiras de suor e sangue na súa amada Compostela, centro moral e material de Galiza.

A raíña Urraca traicouno cinco veces distintas, mais parece sere que sómentes o enganou a primeira. A raíña Urraca estaba mal casada co rei de Aragón e D. Diego coñecíalle abondo a súa alma lixeira. Por eso cando este home fai armas en Castela por cousas que non eran galegas perdeu moitos bens e perdeu moita honra, pero había pol-o medio un mandado da súa señora natural e un perigo pro meniño que ele bautizara, e criara o Conde de Traba. O preito estaba entre Castela e Aragón, mais entremedias estaba o pequeno Alfonso que denantes de sere Emperador, xa era rei de Galiza.

Ben se decatou Xelmirez de que todol-os seus acertos os deixou na súa terra nativa. El fixo a Galiza grande en todol-os ordes, respitada e admirada.

O meniño que bautizou e que criaron entre él e o de Traba, que foi coroado rei de Galiza diante do altar de Santiago e que logo foi emperador e nome de Alfonso VII, é o caso do primeiro desteigado, do primeiro mal galego que nos amostrea a historia. Este home non desfixo a Galiza porque este reino era daquela demasiado grande e non a esqueceu porque era demasiado importante, pero en troques, desangrouna canto puido en favor de Castela.

PRINCIPIOS DO GALEGUISMO

- 1 - Galiza, unidade cultural.
- 2 - Galiza, povo autónomo.
- 3 - Galiza, comunidade cooperativa.
- 4 - Galiza, célula de universalidade.

A NOSA PATRIA

NUESTRA PATRIA,

Déspotas insensatos,
forzá, forzá, forzá grillos
Pode oprimir o ferro
Un corpo enfraquecido,
Mais as nobres ideias
E gloriosos instintos...
Esas... non pode non, o duro
ferro.
Nin a morte extingúilos.

EDUARDO PONDAL

Año XXXIX — Núm. 498

Bós Aires, Outubro de 1955

Redacción - Administración: Rúa BELGRANO 2186

Fiesta â Terra

O SERVILISMO DUN ALCALDE

O Alcalde da dinámica e progresista cidade de Vigo, trasladouse derradeiramente a Madrid —onde entre outras xestións, foille "pregar homildemente" ó Sr. Sánchez Bella, Director do Instituto de Cultura Hispánica a creación da "Casa de América" na devandita cidade.

Ista "Casa", tería a "misión" de recibir os intelectuais, políticos, e demais persoaxes que de América viaxen a Hespanña, pra lles faguer comprender garimosa e doadamente, as moitas grandezas i-as ventaxas que pra eles, i-os seus países remanecen de seguir os vieiros da Hespanidade'.

Que indifante servilismo, e canta miseria moral poñen de manifesto os mandóns que na nosa Patria sérvénlles de axentes ó réxime asovallador. O Rexidor dunha cidade galega, teimando faguer de "Adiantado" do serodio e trasnoitado imperialismo castelán, o que xa nin os seus parentes das kábilas marroquis toman en serio, e que se esconde baixo o pomposo nome de "Hispanidade" namentras as Autoridades de Emigración, clamán porque se costruía a "Casa do Emigrante", que poñería termo a explotación de que os mesmos son ouxeto, por parte de "pousadeiros", "axentes de embarque", e demais "trahentes" dise mal social que costitue a emigración. Non sería máis xusto, máis human e máis patriótico, que o Alcalde do primeiro porto emigratorio da Península, pensara en despensar lle axeitada proteición a quenes teñen que deixar fogar, Patria e familia, pra ir á cata de pan e liberdade, que no seu país non atopan, por culpa precisamente, dunhas autoridades incompetentes e serviles, sempre o servicio de alleas comenencias, i-en permanente estado de traición cos intereses da Terra en que inmercedadamente foron nados?

TAMEN NOS ROUBAN AS AUGAS

O día 3 do derradeiro mes de setembro, foi estrenada oficialmente, a central hidroeléctrica do Salto dos Peares; a máis importante da Península, cúa capacidade de produción é de 450.000.000 de kilowattios anuaes. Iste acontecemento, que debería encher de leda satisfacción i-orgullo a alma galega dos que amamos á nosa Patria por sobor de todo; déixanos non embargantes no noso espírito, un pouso de amargura ó comprobar unha vegada máis, como son sempre defraudadas as aspiranzas de progreso, benestar e suficiencia económica da Terra galega, xa que a gran potencia enerxética que xurde desta Central, como de cantas se van pondo en marcha na Galiza actual, pouco ou nada beneficiará á súa economía porque a mesma ven sendo "esportada" a outras terras, que si ben non teñen os privilexios naturais da nosa, gozan en troques doutros "privilexios"; os que remanecen do apoio oficial que lles prestan autoridades e poderes, que non son outra cousa que instrumentos de dominación e despoxo.

Galiza, que dende a morte do Mariscal Pardo de Cela tiña que levar a "Corte" as rendas das suas terras, xa que nela foron obrigados a morar os donos delas. Que vende a súa carne ó seu peixe i-os seus produtos agrícolas pra que logo lle "quiten" en forma de impostos o que por eles lle dan; enceta deste xeito unha face nova do colonial sometemento en que fica apreixada.

Roubáronlle todo, dende a liberdade até a fala, a historia e a tradición; bens materiais e bens humanos, obrigando ós seus homes a morrer en estúpidas aventuras guerreiras. Non tiñan máis que lle roubar; pero hoxe —mirages da técnica e do progreso— os nosos "colonizadores" atoparon tamén o xeito de roubarnos as cristaiñas augas dos nosos ríos e regatos, rebuldeiros e cantaríns, convertíndoas en enerxía eléctrica, que no mediante irá crear industrias e fornecer riquezas, en terras que nin siquer a Deus lle mereceron respecto e compasión, que as deixou a mercede dos elementos, a contramán do progreso e da cultura. ¿Cándo os galegos seremos capaces de reaxir contra o Estado colonial que nos rouba i-escriviza?

¿Cándo ollaremos arredor de nós mesmos, pra nos decatarmos de que todol-os nosos problemas, terán doado arrombo o día que deixemos de pertencer a un Estado, que cal o español, é o noso máis cruel inimigo, que somentes se lembra de nós cando pode faguer nosos vítimas do roubo, da espoliación ou da tiranía?

Nuñez, Alvarez & Cía.

IMPORTACION

MERCERIA EN XERÓN

MORENO 1217

T. E. 27-4658

EXPOSICIONS

Luis Seoane expuxo na Galería Bonino

O día 7 de setembro p.p.d., pendurou seus óleos na acretada sala da rúa Malpú, o notabel pintor galego Luis Seoane.

Nese día, como o veño faguendo sempre que este pintor expón, encamiñeime cara alá, na compañía dun dileito amigo coa íntima e saudosa intención de mergullar os ollos cobizosos de Terra, na lús e o corido que o artista logra nun manífico labor de síntese.

Porque, debemos decillo, antre os moitos méritos que acreta este vigoroso pintor é, a pra nós, como vedora fidelidade a Terra. A Terra e ó seu povo. O povo que traballa e soña; que ri e canta; e loita. O auténtico povo que configura unha nación.

E aí temos o mundo ideal no cal se desenrola a pintura de Seoane, o mundo que ele tanto ama e ó que lle é tan fidel, de rexos campesiños apegados como terróns a Terra Nai; de ledas romerías, nostálgicos alalás e milenarias lendas, todo elo expresado nun enxebre acento envolvelto na bretemosa lús do lexendario esquinal do Occidente europeo.

Certamente, diante desta nova mostra do gran pintor galego, sentímonos mergullados no noso. Réndenos a emoción. No acerto cromático i ese a xeito de primitivismo e poesía que acusan os seus deseños encheitos de expresiva humanidade, ponse de not, que o artista ceibe dos convencionalismos da forma se non limita a copiar. Disciplinado nunha exxundosa laboureira de síntese, refuga todo o acesorio pra expresar con liberdade i en profundidade con vigorosos trazos e cores primarias ceibe da opreión das formas, o seu ideal plástico.

A Riqueza Marisqueira

por BIERTO CUPEIRO

Inda que Galiza non tivera razóns de carácter xeográfico, histórico, cultural, etc., como pra buscar nun Estado propio o instrumento de superación, de afinamento e perfeición das suas particularidades; abondarían motivos de carácter económico, pra xustificar enteiramente os anxeos do seu povo de erexirse en nación soberana pra encanlar as suas riquezas, por sistemas que lle permitan o racional aproveitamento dos recursos potenciaes, nos que tan xenerosa se amostrou a natureza coa nosa fermosa e privilexiada Terra.

Cando fixamos a nosa atención no panorama económico que ofrece Galiza, non podemos susurrarmos de sentir caraxenta indifación, encontra dun sistema de goberno, que tales estragos ocasiona nas nosas riquezas, que nos rouba i-espolta como a unha colonia, sin coidarse pra nada de arrearquntar as fontes de produción do país galego.

Si algun puxera en dúbida a xustiza destas afirmacións, abondarían faguer un elemental estudo do estado actual da riqueza marisqueira das costas galegas, pra xustificar a nosa posición.

O dintorno mariñán de Galiza, é sin lugar a dúbida un dos máis axeitados de Europa, pra permitir o cultivo i-esplotación masiva, de gran variedade de crustáceos e moluscos das milleres calidades. A diversidade de fondos: areales, cehados, concheiras, pedregais, etc.; bañadas por augas de máis outa riqueza plactónica do océano europeo, baixo a benéfica influencia do "Gulf-Stream" que lles doa un ideal grao de tempero, ó abrigo das nosas incomparables rías, ricas en augas dioviales que arrastran gran cantidade de materias orgánicas debían ser hoxe máis aínda do que foron en tempos antergos, costas de ubérrimo

'A Luz do Candil'

"CONTOS A CARON DO LUME"

DE ANXEL FOLE

Apresurémonos a decir que o libro de contos "A luz do candil" costitue, por moitos conceptos, unha aportación valiosa e brillante ás letras galegas. Anxel Fole, o seu creador, foi nado en Lugo a principios do século. E xa dende adolescencia, manifestouse n-elle a vocación pola literatura. A súa obra plea d-esencias galegas de intensa resoancia nos meios intelectuais de Galiza, anda espallada en xornales e revistas. Pro, indubidabelmente, os catorce contos reunidos no volume devandito, acadan para situalo antre os mellores prosistas e creadores literarios do noso país. Porque estes contos de Fole, alentan coa flame emocional dan inmenso amor a Galiza e coa súa vida do sangue i-o espírito do seu povo.

Existen na nosa literatura algunhas mostras de verdadeiro ensaio no xénero do relato curto. Mais aínda atendendo a tales antecedentes ilustres, as narracións de Anxel Fole poseen unha intensidade i-un engado que as tornan trazadas de modo personísimo. O noso escritor tracionou a súa vida no relato e tamén na pintura e proxección dos persoaxes de raíña popular. Eles, anque ripados d-un pasado perto, ceceís morto, e ceibe, de complexidades de carácter psicolóxico, teñen pervivencia polo fondo vital, racial e telúrico, de que foron dotados. Porque, ademais, dentro da sinxeleza aparente de contos contados, perecorren estas narracións un hábito de lendas i-un sabor e fondera imponderábel de veias imaxinacións de Galiza.

Precede a estes contos, unha estampa de singular beleza, de prosa plástica, onde se describe a bisbarra do caurel. A "terra brava de lotos e augas", de serras áspras i-agricates. Aí érguese unha torre do século XIV, embullada en lendas. Tepeña nevada de cruda invernia, ailla antre os seus muros venerables a patro irmáns da casa d-Abrantes cos seus grades i-as administradoras d-aquela

casona ilustre. Impedidos pola neve a sair afora, ás noites matan as horas contando contos de medo e misterio, acarón da gran fogueira da chiminea. Namentras, escoitan aular aos lobos i-ao vento, que en lufadas se filtra polo cano da chiminea, i-as mentas folerpas de neve baten, como mans d-aparecidos, o cristal das fiestras. Nesta atmósfera nocturna bozadora de misterios do alén, van xurdindo un mundo e trasmando aluciantes. Apareicións, soños, presentimentos de morte... En realidade, intres psicolóxicos do modo supremo. Denso clima i-arrepio, en gradual "erescendo" até o pasmé deseneixado a veira do aviso do non ser. Desfie de persoaxes entrañables, de súpeto emprazados en tránsito pavoroso do real ao real do alén. Tránsito ás vegadas crebado por un leno ou barudo esecitismo, propio dunha incernación panteista.

Anxel Fole coidou transcriber tal como se foran contados esas noites na vella Torre do Caurel, os seus contos, rachando coas formas clásicas de novelar. Tratándose de contos de medo, prefereu manterse fidel a tradición abundosa da nosa literatura oral e popular. Desta maneira logrou imprimirlle unha espresividade esencial i-ensebre; unha forza elemental de veracidade que por intres resulta ou-seasonante. Tampouco os seus persoaxes fican condicionados aos cánones da novela ou do conto. Aparecen espontáneos, sin miudas disquisicións psicoanalistas ou historia intexa. En verdade non as precisan. O escritor emprazados, si se quer, nun trance supremo da súa vida. Máis que seres de historia, sono d-aición e de destino. Xurden, eso sí, d-un estado ambiental e racial, fidelmente caitado i-espeñados no relato da súa acción e no seu reaxer psicolóxico. E ceceís nestes intres decisivos do home, nos que mellor se pode esculcar i-apreixar a natureza espiritual d-un povo.

Acarón dos vaores espósitos en col do libro "A luz do candil", temos d-engadir o da identificación do escritor coa terra. Dahi procede, sin a vida, a calificación enxebre i-o dominio da paisaxe, concorde sempre a temática i-o ámbito en que se moven os persoaxes. Todo en Fole é armonía i-equilibrio de serco artifice. A extraordinaria creación literaria de Fole, tamén radica na prosa, de beleza e perfeición acabadas. Sinxelamente engadadora, áxil, plástica, rotunda, velazina. O poder comunicativo do idioma galego, trunfa d-un xeito soberano na arriscada e difícil expresión d-estes contos. ¿Quén pode dúbida, despois de lés, da calidade artística da nosa maravillosa lingua? En suma, "A luz do candil" marca un cimo na literatura moderna de Galiza.

Editada en "Galaxia" de Vigo, esta obra foi ilustrada con fides e vigorosos trazos por Xohan Ledo.

B. SOTO.

Lea e suscríbese a

"Galicia Emigrante"

A Gran Revista Galega de América

T. E. 27-4311

siñar os datos suministrados polo Estado, inda que non reflexan toda a verdade, porque a capacidade estadística das fontes oficiais corre parella coa que poñen de relevo nos demais ordes de cousas.

No ano 1953, o vaor alcanzado pola produción marisqueira nas costas da Península foi de 400 millóns de pesetas, dos que corresponden á nosa Patria máis da cuarta parte, ou sexa arriba de 100 millóns de pesetas os que resultaría doado, —según opinión dos espertados— facer chegar a respetabel suma de 1000 millóns. de tal xeito compre estimar, que Galiza perde por ano 900 millóns de pesetas polo criminal abandono e desamparo das autoridades